

3_2019

KWARTALNIK 2019, 3(150)

KWARTALNIK NAUKOWY
EDUKACJA

Redakcja kwartalnika

EDUKACJA

Redaktor naczelna

MAŁGORZATA SEKUŁOWICZ

Redaktorzy tematyczni

BOGUSŁAWA DOROTA GOŁĘBNIAK (pedagogika, pedeutologia)

AGNIESZKA GROMKOWSKA-MELOSİK (pedagogika, socjologia edukacji)

AGNIESZKA CHŁOŃ-DOMIŃCZAK (ekonomia, statystyka)

BEATA JACHIMCZAK (pedagogika, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, systemy edukacji)

JOANNA KOBOSKO (psychologia, rehabilitacja)

JOANNA MINTA (pedagogika społeczna, poradownictwo)

DOROTA PODGÓRSKA-JACHNIK (psychologia, pedagogika, logopedia)

MICHAŁ SITEK (socjologia)

HANNA SOLARCZYK-SZWEC (pedagogika dorosłych)

BOŻENA STAWOSKA-JUNDZIŁ (dydaktyka)

MARTA WIECZOREK (pedagogika kultury fizycznej)

KATARZYNA WIEJAK (psychologia)

Redakcja naukowa

Katarzyna Stankiewicz, Anna Żurek

Redakcja i korekta

MAŁGORZATA STEPUCH (język polski)

BARBARA PRZYBYLSKA (język angielski)

Sekretarz redakcji

KATARZYNA KRYSZTOFIAK

Redaktor statystyczny

JACEK HAMAN

Rada naukowa

MARIA BUJNOWSKA-FEDAK (Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu)

AMRITA CHATURVEDI (Saint Louis University, Kashi School)

DARIUSZ DOLIŃSKI (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny)

HENRYK DOMAŃSKI (Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, IBE)

VLATKA DOMOVIĆ (University of Zagreb)

BARBARA KLIMEK (Arizona State University)

MAREK KONOPCZYŃSKI (Uniwersytet w Białymstoku)

BEATRICE M. LATAVIETZ (Wichita State University)

ELGRID MESSNER (University College of Teacher Education Styria)

JEAN PATTERSON (Wichita State University)

MOJCA PEČEK (University of Ljubljana)

BOGUSŁAW ŚLIWERSKI (Uniwersytet Łódzki)

© INSTYTUT BADAŃ EDUKACYJNYCH Warszawa 2019

Kwartalnik EDUKACJA

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel. 508 983 041

e-mail: kwartalnikedukacja@ibe.edu.pl

Spis treści

- 5 KATARZYNA STANKIEWICZ, ANNA ŻUREK
Słowo wstępne
- 6 JERZY NIKITOROWICZ
Edukacja i komunikacja międzykulturowa w kształtowaniu kompetencji
międzykulturowych
- 18 KRYSZYNA KAMIŃSKA
Edukacja dzieci z doświadczeniami migracyjnymi w polskiej szkole – problemy
i wyzwania
- 29 DOROTA JAWORSKA
Edukacja uczniów migrujących w perspektywie miejskiej polityki integracyjnej
w Gdańsku
- 42 KATARZYNA STANKIEWICZ, ANNA ŻUREK
Rola nauczyciela języka polskiego jako drugiego w kształceniu językowo-
kulturowym
- 54 PRZEMYSŁAW GĘBAL, MONIKA NAWRACKA
Nauczanie języka polskiego jako drugiego w świetle założeń dydaktyki
konstruktywistycznej. Autorski model glottopedagogiczny
- 68 MAŁGORZATA GĘBKA-WOLAK
Metodyka pracy z uczniami z doświadczeniem migracji. Język polski
w klasach 4–8
- 85 MARTA PIETRUSIŃSKA
Edukacja dorosłych jako narzędzie inkluzji migrantów – propozycja zmiany podejścia

- 97 JULIA GODOROWSKA
Jak rozmawiać z młodzieżą o wyzwaniach współczesnego świata? Szkolny Klub
Dobrej Rozmowy o migracjach (SPRAWOZDANIE)

102 O AUTORACH

Słowo wstępne

Nasilające się współcześnie ruchy migracyjne stawiają przed szkołą i edukacją nowe wyzwania. Polska przestaje być krajem czysto tranzytowym, a coraz częściej jest miejscem docelowym migracji. Z tego powodu podjęty w tym numerze temat zyskuje na znaczeniu i aktualności. Prezentowane teksty mają charakter interdyscyplinarny, co pozwala na przedstawienie poruszanej problematyki z wielu różnych perspektyw – pedagogicznej, psychologicznej, społecznej i glottodydaktycznej.

Numer otwiera artykuł Jerzego Nikitorowicza pt. *Edukacja i komunikacja międzykulturowa w kształtowaniu kompetencji międzykulturowych*. Autor powołuje się w nim na wybrane teorie antropologiczne i interakcjonistyczne, które umożliwiają nowe spojrzenie na dotychczasowe pojmowanie edukacji i polityki zarządzania wielokulturowością. Kolejne dwie prace ukazują problemy i wyzwania edukacji dzieci z doświadczeniem migracyjnym z punktu widzenia rzeczywistości polskiej szkoły i pracujących w niej nauczycieli (artykuł Krystyny Kamińskiej) oraz miejskiej polityki integracyjnej w Gdańsku (tekst Doroty Jaworskiej). Z kolei opracowanie Katarzyny Stankiewicz i Anny Żurek podkreśla znaczenie kształcenia kulturowego w nauczaniu języka polskiego jako drugiego w polskiej szkole oraz rolę nauczyciela integrującego kształcenie językowe z kulturowym i tym samym wspomagającego proces adaptacji szkolnej ucznia migranta w szkole w środowisku poza nią. Prezentację założeń konstruktywizmu oraz edukacji włączającej, międzykulturowości i transkulturowości jako ważnych pojęć dla współczesnej glottodydaktyki polonistycznej stanowi tekst Przemysława Gębala i Moniki Nawrackiej. Natomiast artykuł Małgorzaty Gębki-Wolak można potraktować jako konkretną propozycję

dydaktyczną inspirowaną właśnie zasadami edukacji integracyjnej i włączającej, która ma wspomagać naukę polskiego uczniów na różnym poziomie znajomości języka, zarówno z rodzin cudzoziemskich, jak też polskich reemigrujących. Autorka proponuje „umiarkowaną glottodydaktyzację” procesu nauczania języka polskiego na drugim etapie edukacyjnym, która będzie wychodziła naprzeciw potrzebom uczniów z doświadczeniem migracji. Na koniec Marta Pietrusińska podejmuje temat edukacji migrantów z perspektywy andragogicznej, zalecając odejście od asymilacyjno-adaptacyjnych metod opartych na relacjach władzy na rzecz podejścia włączającego, w którym członkowie społeczeństwa przyjmującego na równi z migrantami uczą się od siebie nawzajem.

Z artykułów zebranych w tym numerze wyłania się wizja edukacji, która mierzy się z wielokulturowością oraz wyzwaniem integracji społeczno-kulturowej, niezależnie od etapu kształcenia, i która może służyć inkluzji społecznej. Autorzy pokazują, że w obliczu tych wyzwań niezbędne są spójne założenia teoretyczne, nowe podejście dydaktyczne, jak również konkretne rozwiązania metodyczne. Życzymy udanej lektury!

dr Katarzyna Stankiewicz
dr hab. Anna Żurek
redaktorki wydania